NN 65/2020 (3.6.2020.), Odluka o objavljivanju Kodeksa etike za profesionalne računovođe (s Međunarodnim standardima neovisnosti)

HRVATSKA REVIZORSKA KOMORA

1304

Na temelju članka 106. stavka 2. točke 6. i točke 8. i članka 108. stavka 1. točke 4. Zakona o reviziji (»Narodne novine«, broj 127/17) i članka 17. točke 8. Statuta Hrvatske revizorske komore (»Narodne novine«, broj 58/18), Upravno vijeće Hrvatske revizorske komore na sjednici održanoj 21. svibnja 2020., donijelo je

ODLUKU

O OBJAVLJIVANJU KODEKSA ETIKE ZA PROFESIONALNE RAČUNOVOĐE (S MEĐUNARODNIM STANDARDIMA NEOVISNOSTI)

Objavljuje se Kodeks etike za profesionalne računovođe (s Međunarodnim standardima neovisnosti), izdanje 2018., koji je pripremio Odbor za međunarodne standarde etike za računovođe (International Ethics Standards Board for Accountants, IESBA), u izvorniku objavila Međunarodna federacija računovođa (International Federation of Accountants, IFAC), a Hrvatska revizorska komora uz odobrenje IFAC-a prevela na hrvatski jezik.

Klasa: 011-01/20-01/1
Urbroj: 251-442-01-20-01
Zagreb, 21. svibnja 2020.

Hrvatska revizorska komora
Joško George Džida, v. r.

KODEKS ETIKE ZA PROFESIONALNE RAČUNOVOĐE

(S MEĐUNARODNIM STANDARDIMA NEOVISNOSTI) (IZDANJE 2018.)

UVODNO O ODBORU ZA MEĐUNARODNE STANDARDE ETIKE ZA RAČUNOVOĐE®

Odbor za međunarodne standarde etike za računovođe (engl. International Ethics Standards Board for Accountants® – IESBA®) je neovisno tijelo za donošenje standarda koje razvija međunarodno primjeren International Code of Ethics for Professional AccountantsTM (including International Independence StandardsTM) (hrv. Međunarodni kodeks etike za profesionalne računovođe (s Međunarodnim standardima neovisnosti) (Kodeks).

Kao što to navodi njegov opis djelatnosti, cilj IESBA je služenje javnom interesu donošenjem visokokvalitetnih standarda etike za profesionalne računovođe. Njegov dugoročni cilj je usklađivanje standarda etike za profesionalne računovođe uređenih Kodeksom, uključujući standarde neovisnosti revizora sa standardima etike koje donose regulatori i tijela za propisivanje standarda pojedinačnih država. Konvergencija u jedan skup standarda može unaprijediti kvalitetu i dosljednost usluga koje pružaju profesionalni računovođe u cijelom svijetu, te povećati učinkovitost globalnih tržišta kapitala.

IESBA čini 18 članova iz cijelog svijeta od kojih su najviše devet iz prakse a najmanje troje predstavnici javnosti (osobe od kojih se očekuje i koje djeluju na način da odražavaju širi javni interes). Članove IESBA imenuje Odbor IFAC-a na temelju preporuka Komisije za imenovanja IFAC-a i uz odobrenje Odbora za nadzor javnog interesa (engl. skr. PIOB) koji nadzire aktivnosti IESBA.

U postupak donošenja standarda IESBA uključeni su i PIOB i Konzultativna savjetodavna grupa (engl. skr. CAG) koja u razvoju standarda i smjernica daje ulazne komentare iz pozicije javnog interesa.

U razvijanju vlastitih standarda IESBA mora biti transparentan u svojim aktivnostima i pridržavati se postupka koji je odobrio PIOB. Sastanci Odbora, uključujući sastanke koji se realiziraju posredstvom suvremenih komunikacijskih tehnologija, tzv telekonferencije, otvoreni su za javnost a dnevni red i prateća dokumentacija dostupni su na njegovoj internet stranici.

Za više informacija posjetite: www.ethicsboard.org.

ULOGA MEĐUNARODNE FEDERACIJE RAČUNOVOĐA

Međunarodna federacija računovođa (engl. skr. IFAC) služi javnom interesu doprinošenjem razvoju snažnih i održivih organizacija, tržišta i ekonomija. Zalaže se za transparentnost, odgovornost i usporedivost financijskog izvještavanja, pomaže razvoju računovodstvene profesije i komunicira važnost i vrijednost računovođa za globalnu financijsku infrastrukturu. Osnovana 1977. godine, IFAC trenutno obuhvaća više od 175 članica i pridruženih članica u preko 130 država i jurisdikcija, te predstavlja gotovo tri milijuna računovođa u javnoj praksi, sektoru obrazovanja, državnim službama, gospodarskim granama i trgovini.

Kao dio svojeg mandata služenja javnom interesu, IFAC doprinosi razvoju, usvajanju i uvođenju visokokvalitetnih međunarodnih standarda etike za računovođe, i to prvenstveno tako što podržava rad IESBA. IFAC osigurava ljudske resurse, upravljanje kapacitetima, komunikacijsku podršku i financiranje tog neovisnog odbora za donošenje standarda. Pored toga, IFAC omogućava provođenje postupka nominacije i odabira članova Odbora.

IESBA donosi svoje programe rada i odobrava svoje publikacije u skladu sa za to propisanim postupkom, bez uključivanja IFAC-a. IFAC nema mogućnost utjecanja na programe rada i publikacije Odbora već isključivo objavljuje priručnike, standarde i druge publikacije i ima autorska prava na njima.

Nezavisnost IESBA je zaštićena na više načina:

- propisanim, neovisnim javnim nadzorom nad donošenjem standarda koji provodi PIOB (za više informacija vidjeti: www.ipiob.org), što uključuje rigorozan propisani postupak s javnom raspravom;
- javnim pozivom za nominiranje i propisanim neovisnim nadzorom koji provodi PIOB nad postupkom nominiranja/selekcije;
- potpunom transparentnošću, kako u smislu propisanog postupka donošenja standarda tako i u smislu javne dostupnosti materijala za točke dnevnog reda, sastanaka i publiciranje osnova za zaključke uz svaki konačni standard;
- uključivanjem Konzultativno savjetodavne grupe (eng. CAG) i promatrača u postupak donošenja; i
- zahtjevom da članovi IESBA, kao i nominirajuće/poslodavne organizacije budu privrženi ostvarivanju misije Odbora vezano uz neovisnost, integritet i javni interes.

Za daljnje informacije posjetite internet stranicu IFAC-a www.ifac.org.

DJELOKRUG KODEKSA IZDANJE 2018.

Za potrebe kontinuiranog referenciranja, ovaj Priručnik objedinjava informacije o ulozi IFAC-a i službeni tekst Međunarodnog kodeksa etike za profesionalne računovođe (s Međunarodnim standardima neovisnosti) (Kodeks) koji je izdao IESBA.

ZNAČAJNE PROMJENE U ODNOSU NA IZDANJE IZ 2016.

Ovaj Priručnik zamjenjuje izdanje Priručnika s kodeksom etike za profesionalne računovođe iz 2016. godine s izmjenama i dopunama koje su proizašle iz donošenja:

- NOCLAR Objava – Reagiranje na nepridržavanje zakona i regulative;
- konačnog dokumenta – Izmjene Kodeksa vezano za dugu povezanost osoblja s klijentom revizije ili s klijentom za kojega se izražava uvjerenje; i
- konačnog dokumenta – Izmjene dijela C. Kodeksa u vezi s pripremanjem i prikazivanjem informacija i pritiskom radi povrede temeljnih načela.

Izmjene

Izdanje Priručnika iz 2018. godine je potpuno prerađeno u skladu s novom strukturom i konvencijom sastavljanja nacrta koja omogućava lakše snalaženje, uporabu i primjenu Kodeksa. Preimenovan u Međunarodni kodeks etike za profesionalne računovođe (s Međunarodnim standardima neovisnosti), Kodeks sadrži nekoliko značajnih dopuna i izmjena, uključujući:

- poboljšani i istaknutiji konceptualni okvir;
- jasnije i opsežnije odredbe o mjerama zaštite koje bolje odgovaraju na prijetnje pridržavanju temeljnih načela i prijetnje neovisnosti;

• pojačane odredbe o neovisnosti koje su vezane uz dugu povezanost osoblja s klijentom usluga revizije ili izražavanja uvjerenja;

• nove i izmijenjene odjeljke posvećene profesionalnim računovođama u gospodarstvu (engl. skr. PAIB) a koje se odnose na

▪ pripremanje i prikazivanje informacija; i

▪ pritisak radi povrede temeljnih načela;

• jasnu smjernicu za profesionalne računovođe u javnoj praksi (engl. skr. PAPP) o tome da se i na njih primjenjuju relevantne odredbe o PAIB-ima iz dijela 2.;

• pojačane odredbe za PAIB-e i PAPP-ove u vezi s nuđenjem i primanjem poticaja, uključujući darove i ugošćivanja;

• nove materijale za primjenu koji naglašavaju značaj razumijevanja činjenica i okolnosti kod profesionalne prosudbe;

• nove materijale za primjenu koji objašnjavaju kako pridržavanje temeljnih načela podupire profesionalni skepticizam kod angažmana revizije ili angažmana s izražavanjem uvjerenja.

Datum stupanja na snagu

Dijelovi 1. – 3.

• Dijelovi 1., 2. i 3. stupaju na snagu 15. lipnja 2019. godine.

Međunarodni standardi neovisnosti (dijelovi 4A. i 4B.)

• Dio 4A., koji se odnosi na neovisnost kod angažmana revizije i uvida, stupa na snagu i primjenjuje se na revizije i uvide u financijske izvještaje za razdoblja koja počinju na ili nakon 15. lipnja 2019. godine.

• Dio 4B., koji se odnosi na neovisnost kod angažmana s izražavanjem uvjerenja, kada je riječ o razdobljima koja obuhvaća predmet angažmana stupa na snagu za razdoblja koja počinju na ili nakon 15. lipnja 2019. godine, dok za sve ostalo stupa na snagu 15. lipnja 2019. godine.

Dopušteno je ranije usvajanje.

Odredbe o dugoj povezanosti

Datum stupanja na snagu restrukturiranog Kodeksa nema prednost u odnosu na datum stupanja na snagu izmijenjenih odredbi o dugoj povezanosti važećih odjeljaka 290. i 291. (kako su dani u samostalnom dokumentu o dugoj povezanosti iz siječnja 2017. godine), a koji je sljedeći:

(a) podložno prijelaznoj odredbi pod (c) u nastavku teksta, točke od 290.148. do 290.168. stupaju na snagu za revizije financijskih izvještaja za razdoblja koja počinju na ili nakon 15. prosinca 2018. godine;

(b) u odnosu na razdoblja obuhvaćena angažmanima s izražavanjem uvjerenja, točke od 291.137. do 291.141. stupaju na snagu za razdoblja koji počinju na ili nakon 15. prosinca 2018. godine, a za sve ostalo 15. prosinca 2018. godine;

(c) točka 290.163. stupa na snagu samo za revizije financijskih izvještaja za razdoblja koja počinju prije 15. prosinca 2023. godine. Ovo će olakšati prijelaz na obvezno razdoblje mirovanja od pet uzastopnih godina za partnere na angažmanu u jurisdikcijama u kojima su zakonodavna ili regulatorna tijela (odnosno organizacije koju su ovlastila ili priznala takva zakonodavna ili regulatorna tijela) odredila razdoblje mirovanja kraće od pet uzastopnih godina.

Izmjene Kodeksa donesene nakon srpnja 2018. i nacrti

Za informacije o najnovijim promjenama i radi pribavljanja konačnih objava nakon srpnja 2018. godine ili nacrta koji su u postupku donošenja posjetite internet stranicu IESBA www.ethicsboard.org.

VODIČ KROZ KODEKS

(Ovaj vodič služi kao pomoć kod primjene Kodeksa i nije obvezujuće prirode.)

Svrha Kodeksa

1. Međunarodni kodeks etike za profesionalne računovođe (i Međunarodni standardi neovisnosti) (u daljnjem tekstu: Kodeks) propisuje temeljna načela etike za profesionalne računovođe, odražavajući prihvaćanje odgovornosti za zaštitu javnog interesa od strane profesije. Načela određuju standard ponašanja kakvo se očekuje od svakog profesionalnog računovođe i uključuju načela integriteta, objektivnosti, profesionalne kompetentnosti i dužne pažnje, povjerljivosti, te profesionalnog ponašanja.

2. Kodeks daje konceptualni okvir koji su profesionalni računovođe dužni primjenjivati kako bi identificirali, procijenili i postupali s prijetnjama pridržavanju navedenih temeljnih načela. Kodeks sadrži zahtjeve i materijale za primjenu u vezi s različitim pitanjima radi pomaganja računovođama kod primjene konceptualnog okvira u odnosu na ta pitanja.

3. Ako je riječ o angažmanima revizije i uvida ili angažmanima s izražavanjem uvjerenja, Kodeks propisuje Međunarodne standarde neovisnosti koji su uspostavljeni primjenom konceptualnog okvira na prijetnje neovisnosti kod obavljanja tih angažmana.

Kako je Kodeks strukturiran

4. Kodeks sadrži sljedeće:

• Dio 1. – Pridržavanje Kodeksa, temeljnih načela i konceptualnog okvira, koji uključuje temeljna načela i konceptualni okvir i primjenjuje se na sve profesionalne računovođe;

• Dio 2. – Profesionalni računovođe u gospodarstvu, koji sadrži dodatne materijale za profesionalne računovođe u gospodarstvu ako obavljaju profesionalne aktivnosti. Profesionalni računovođe u gospodarstvu uključuju profesionalne računovođe koji su zaposleni, angažirani ili s kojima je ugovoreno obavljanje izvršnih i drugih funkcija u, na primjer:

▪ trgovini, industriji ili uslužnim djelatnostima;

▪ javnom sektoru;

▪ sektoru obrazovanja;

▪ neprofitnom sektoru;

▪ regulatornim ili profesionalnim tijelima.

Dio 2. se također primjenjuje na osobe koje su profesionalni računovođe u javnoj praksi ako profesionalne poslove obavljaju na osnovi odnosa s društvom bilo kao vanjski ugovaratelji, zaposlenici ili vlasnici;

• Dio 3. – Profesionalni računovođe u javnoj praksi, koji sadrži dodatne materijale za profesionalne računovođe u javnoj praksi kada pružaju profesionalne usluge;

• Međunarodni standardi neovisnosti, koji sadrže dodatne materijale koji se primjenjuju na profesionalne računovođe u javnoj praksi kada pružaju usluge izražavanja uvjerenja, kako slijedi:

▪ Dio 4A. – Neovisnost kod angažmana revizije i uvida, koji se primjenjuje na angažmane revizije i uvida;

▪ Dio 4B. – Neovisnost kod angažmana s izražavanjem uvjerenja koji nisu angažmani revizije i uvida, koji se primjenjuje na angažmane s izražavanjem uvjerenja koji nisu angažmani revizije i uvida;

• Pojmovnik koji sadrži definirane pojmove (zajedno s dodatnim objašnjenjima, ako je primjereno) i opisane pojmove koji imaju posebno značenje u pojedinim dijelovima Kodeksa. Na primjer, kao što je to navedeno u Pojmovniku, u dijelu 4A. pojam 'angažman revizije' odnosi se jednako na angažmane revizije i na angažmane uvida u financijske izvještaje. Osim toga Pojmovnik sadrži i popis kratica koje su korištene u Kodeksu i drugim standardima na koje se Kodeks poziva.

5. Kodeks sadrži odjeljke koji pokrivaju određena tematska područja. Neki od tih odjeljaka su dalje podijeljeni na pododjeljke koji obrađuju određene aspekte tih tematskih područja. Svaki odjeljak Kodeksa, ako je primjereno, ima sljedeću strukturu:

• uvod – sadrži predmet odjeljka i uvodi zahtjeve i materijale za primjenu u kontekstu konceptualnog okvira. Uvodni dio sadrži informacije koje su važne za razumijevanje i primjenu svakog dijela i njegovih odjeljaka, uključujući objašnjenja korištenih pojmova;

• zahtjevi – propisuju opće i posebne obveze u vezi s predmetom odjeljka;

• materijali za primjenu – daju kontekst, objašnjenja, sugestije za postupanje ili navode pitanja koja treba razmotriti, ilustracije i druge upute koje pomažu kod ispunjavanja zahtjeva.

Kako koristiti Kodeks

Temeljna načela, neovisnost i konceptualni okvir

6. Kodeks zahtijeva od profesionalnih računovođa da se pridržavaju temeljnih načela etike. Kodeks također zahtijeva od njih korištenje konceptualnog okvira kako bi identificirali, procijenili i postupali s prijetnjama pridržavanju temeljnih načela. Primjena konceptualnog okvira zahtijeva profesionalnu prosudbu, stalnu opreznost spram novih informacija i promjena činjenica i okolnosti te primjenu testa razumne i informirane treće strane.

7. Konceptualni okvir uvažava činjenicu da bi postojanje uvjeta, politika i postupaka koje su uspostavili profesija, zakoni i regulativa, društvo ili poslodavna organizacija mogli utjecati na identificiranje prijetnji. Ti uvjeti, politike i postupci također bi mogli biti relevantan čimbenik kod procjene profesionalnog računovođe je li prijetnja na prihvatljivoj razini. Ako prijetnje nisu na prihvatljivoj razini, konceptualni okvir zahtijeva od računovođe postupanje s prijetnjama. Poduzimanje mjera zaštite je jedan od načina na koji bi se moglo postupati s prijetnjama. Mjere zaštite su radnje koje računovođa poduzima, pojedinačno ili skupno, s ciljem učinkovitog reduciranja prijetnji pridržavanju temeljnih načela na prihvatljivu razinu.

8. Dodatno, Kodeks od profesionalnih računovođa zahtijeva da kod obavljanja revizije, uvida i drugih angažmana s izražavanjem uvjerenja budu neovisni. Konceptualni okvir se na isti način primjenjuje na identificiranje, procjenu i postupanje s prijetnjama nezavisnosti kao što se primjenjuje na prijetnje pridržavanju temeljnih načela.

9. Pridržavanje Kodeksa zahtijeva poznavanje, razumijevanje i primjenu:

• svih relevantnih odredbi konkretnog odjeljka u kontekstu dijela 1., zajedno s dodatnim materijalima sadržanim u odjeljcima 200., 300., 400. i 900., kako je primjenjivo;

• svih relevantnih odredbi konkretnog odjeljka kao što je, na primjer, primjena odredbi koje su sadržane u podnaslovima 'opće odredbe' ili 'svi klijenti revizije' u kombinaciji sa svim posebnim odredbama, uključujući odredbe dane u podnaslovima 'klijenti revizije koji nisu subjekti od javnog interesa' ili 'klijenti usluga koji su subjekti od javnog interesa';

• svih relevantnih odredbi sadržanih u određenim odjeljcima u kombinaciji sa svim dodatnim odredbama koje su sadržane u bilo kojem relevantnom pododjeljku.

Zahtjevi i materijali za primjenu

10. Zahtjeve i materijale za primjenu treba tumačiti i primjenjivati na način koji je usmjeren na pridržavanje temeljnih načela, primjenu konceptualnog okvira i na očuvanje neovisnosti kod obavljanja angažmana revizije, uvida ili drugih angažmana s izražavanjem uvjerenja.

Zahtjevi

11. Zahtjevi su označeni slovom 1397967985Z' i u većini slučajeva uključuju izrazi 'će/treba(ju)/dužan je/dužni su' kojim se u Kodeksu profesionalnom računovođi ili društvu nameće obveza pridržavanja odredbe u kojoj je takav izraz korišten.

12. U nekim situacijama, Kodeks sadrži posebno izuzeće od zahtjeva. U tim situacijama, odredba je označena slovom 1397967985Z', ali se služi glagolom 1397967985mogu' ili kondicionalnom formulacijom.

13. Izraz 1397967985mogu' se u Kodeksu koristi za davanje dopuštenja za poduzimanje konkretne radnje u određenim okolnostima, uključujući izuzeća od postupanja po zahtjevu. Ovaj izraz se ne koristi da bi se izrazila mogućnost.

14. Izraz 'moglo bi' se u Kodeksu koristi za izražavanje mogućnosti pojave određenog pitanja, nastanka događaja ili poduzimanja neke radnje. Pojam ne pripisuje poseban stupanj mogućnosti ili vjerojatnosti kada se koristi u vezi s prijetnjom, s obzirom da procjena razine prijetnje ovisi o činjenicama i okolnostima konkretnog pitanja, događaja ili radnje.

Materijali za primjenu

15. Osim zahtjeva, Kodeks sadrži i materijale za primjenu koji daju relevantan kontekst za ispravno razumijevanje Kodeksa. Osobito, svrha materijala za primjenu je da profesionalnom računovođi pomognu razumjeti na koji način primijeniti konceptualni okvir u konkretnim okolnostima te kako razumjeti i ispuniti određeni zahtjev. Iako se samim materijalima za primjenu ne propisuju zahtjevi, potrebno ih je razmotriti kako bi se ispravno primijenili zahtjevi Kodeksa, uključujući primjenu konceptualnog okvira. Materijali za primjenu označeni su slovom 1397967985P'.

16. Popisi primjera koji su uključeni u materijale za primjenu nisu konačni.

Dodatak Vodiču kroz Kodeks

17. Dodatak ovom Vodiču daje pregled Kodeksa.

PREGLED KODEKSA

